Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 44, Şubat 2020, s. 219-232

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.41924>

Dr. Öğr. Üyesi Zülfükar AYTAÇ KİŞMAN

Fırat Üniversitesi Dış Ticaret Bölümü, aytac@firat.edu.tr

Melike YILDIRIM

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE YUMUŞAK GÜÇ KAVRAMI VE TİCARET İLİŞKİSİ

Özet

Yumuşak güç kişiler üzerinde etki kurarak bir kişi veya toplum üzerinde söz sahibi olma ve istediğini yaptırma becerisidir. Yumuşak güç kavramı devletlerin bir konuyla ilgili düşüncelerini sıcak çatışma ile değil de yaptırım güçlerini kullanmalarıyla benimsetme çabalarıdır. Çeşitli yumuşak güç unsurları çok eski çağlardan beri kullanılmaktadır. Kavramsal olarak ise yumuşak güç Soğuk Savaş'ın başlamasıyla ortaya çıkmış ve günümüze kadar daha yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Bu çalışma günümüzde uluslararası politikada önemli konulardan biri olarak karşımıza çıkan yumuşak gücü, yumuşak gücün gelişimini, Türkiye'nin yumuşak güç unsurlarını ve yumuşak gücü ne derece kullandığını, yumuşak güç içerisinde bir bileşen olarak ticaretin rolünü durumları ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak güç, ticaret, dış politika, kültür, siyasi değerler.

SOFT POWER CONCEPT AND TRADE RELATIONS IN INTERNATIONAL RELATIONS

Abstract

Soft power is the ability to influence what people want to have a say in a person or society and to make them to do something. The concept of soft power is an attempt by states to adopt their thoughts on a matter by using sanctioning power rather than by hot conflict. Several elements of soft power have been used since ancient times. The soft power emerged as a concept with the start of the Cold War

and has been used more intensively to this day. This study investigates the soft power as one of the important issues of international politics, the development of the soft power, Turkey's soft power and to what extent Turkey deploys her soft power elements, and the role of trade as a component of soft power.

Keywords: Soft power, trade, foreign policy, culture, political values.

GİRİŞ

Güç kavramı insanoğlunun varoluş tarihinden beri oluşan bir kavramdır. Yapılmış olan çalışmalar gücü unsurlarıyla açıklayıp teorik çerçeveye oturtmaktadır. Güç konusunda yapılmış olan çalışmalar ülkelerin gücünün hangi unsurlara dayandığını ifade etmektedir. Bu çalışmamızın birinci bölümünde güç kavramı, yumuşak güç kavramının ortaya çıkışı ve yumuşak güç kavramları detaylı olarak açıklanmaya çalışılmıştır. Yumuşak güç kavramı ilk olarak 1990 yılında Joseph Nye tarafından yazılan bir eserle ele alınmıştır. Soğuk savaş dönemiyle birlikte gücün farklı bir yönü olan yumuşak güç kavramı literatüre kazandırılmıştır. Gücün unsurlarına göre yumuşak güç, sert güç ve akıllı güç olarak sınıflandırılması da bu çalışmanın konuları arasındadır. Güç karşı tarafı tehdit etmek, aldıkları karardan caydırmak, zorlamak veya korkutmak için kullanılabilir. Bu durum sert güç olarak ifade edilir. Öte yandan karşı tarafı hayranlık uyandırarak kendi istekleri ile istenilen çizgiye gelmeleri sağlanabilir. Bu durum ise yumuşak güç olarak ifade edilir. Akıllı güç ise yumuşak güç ile sert gücün bir arada kullanılmasını esas alır. Yine birinci bölümde yumuşak gücün dış politika içerisindeki kullanımına, ülkelerin yumuşak gücü kullanma oranlarına ve çeşitli düşünürler tarafından yapılmış olan yumuşak gücün tanımına yer verilmiştir. Çalışmamızın ikinci bölümünde ise yumuşak gücün unsurları olan kültür, siyasi değerler ve dış politikaya yer verilmiş ve bu unsurlar örneklendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1 GÜÇ KAVRAMI

Genel olarak realist yaklaşımla benzeştirilen güç kavramı, gerçekte daha farklı yönleriyle karşımıza çıkmaktadır ve eleştirel, idealizm, marksizm ile feminist yaklaşımlarda oldukça önemli bir yere sahiptir. Uluslararası ilişkiler kavramı tarihi güçlerin mücadelesi, oluşumu ve gelişimi açısından oldukça önemlidir. Uluslararası ilişkiler kuramlarında ve analizlerinde güç kavramı oldukça önemli olmasına göre güç kavramının içeriği hakkında ve gücün nasıl ölçülebileceği hususunda net bir uygunluk söz konusu olmamaktadır. Joseph Nye'e göre güç hava durumuna benzemektedir. Güç kavramı Nye'e göre çoğu kişinin hakkında konuşabildiği fakat dar bir kesimin işleyiş mantığını anlayabildiği bir kavramdır. (Sandıklı, 2015: 73)

Uluslararası ilişkiler alanında güç kavramına ilişkin net tanım yapmak mümkün değildir. Çünkü uluslararası alanda gücün çeşitli uygulamaları vardır ve bu uygulamalar zamana göre değişkenlik göstermektedir. Bundan dolayı yazarlar ve düşünürler güç kavramı hakkındaki düşüncelerini farklı zamanlarda farklı yorumlarla ortaya koymuşlardır. Güç kavramı yalnızca başka ülkelerin sahip olduğu kapasitelerle karşılaştırıldığında anlam kazanan bir kavram haline dönüşmektedir. Joseph Nye gücün zaman içerisindeki değişimini ekonomik alandaki ilişkilerin ön planda olmasıyla açıklamaktadır. Güç kavramına ilişkin tüm çalışmaların ortak noktası gücün kimileri üzerinde denenmekte olan bir araç olarak kullanılabilmesidir. Güç ulaşılmak

istenen sonuçlar ile ilgilidir. Bu gücü kimi devlet zorlayıcı yollarla elde ederken kimi devlette yumuşak güçle elde edebilir. (Gültekin, 2015: 17)

Uluslararası ilişkiler alanında güç kavramı fazlasıyla tartışılan bir kavramdır. Yapılmış olan analizler doğrultusunda güç kavramına çokça atıf bulunmaktadır. Güç kavramı sıklıkla kullanılan bir kavram olmasına göre tanım hususunda net bir fikir uygunluğu sağlanabilmiş değildir. Güç kavramı genel olarak dikkat çeken bir konu olmaktadır. Bu kavram düşünürlerin fikirleriyle zenginleşmekte ve çoğu çalışmalara konu olmaktadır. Güç genel anlamıyla istediklerini elde etme becerisi olarak tanımlanabilmektedir. Güç kavramı istediklerini elde etmek için başkalarını etkileyebilme becerisi olarak da tanımlanabilir.

Hans Morgenthau güç arayışını ve güç mücadelesini uluslararası politikanın temel amaçları saymaktadır ve gücü; *“hem bir ilişki türü, hem uluslararası politikanın temel amacı hem de bu amacın gerçekleştirilmesi için bir araç”* olarak tanımlamıştır. Kalevi J. Holsti gücü ülkelerin hareket kabiliyetlerini ve imkânlarını zorlama, ceza, ikna, ödül vb. yöntemleri kullanarak diğer ülkelerin davranışlarını kendi çıkarları doğrultusunda etkilemesi ve değiştirmesi olarak tanımlamıştır. Robert Keohane ile Joseph Nye gücü vurgularken “Kompleks Bağımlılık Teorisi” ni kullanmaktadırlar. Bu teoride güç için uluslararası örgütlerde söz hakkına sahip olma, gündem belirleme ve devletlerarası ilişkiler geliştirme kapasitelerine sahip olunması gerekir. Gücün oluşturmuş olduğu etki ile X devleti Y devletini kendi çıkarları doğrultusuyla yönlendirip davranışlarını değiştirebilir. X devleti ulusal menfaatini korumak için Z devletinden gelecek zorlama, ikna ve baskı tatbikatını tesirsiz bırakıp Z devletinin alanını daraltarak gücünü kullanmış olur. Bundan dolayı Edward H. Carr, gücün caydırıcılığını ön plana çıkarmaktadır. (Sandıklı, 2015: 73)

Uluslararası örgütlerin yaygınlaşması, bu örgütlerin güçlenmesi, diğer aktörlerin etkililiğini arttırması ve geliştirmesi, içinde olduğumuz dönemde “sert güç”, “yumuşak güç” ve “akıllı güç” kavramlarını ortaya çıkarmıştır.

Güç yaşadığımız dönemde mevcut olaylara ve var olan aktörlere göre değişim ve geçişlilik gösterebilmektedir. Bir devlet, hedeflerine ulaşabilmek için askeri gücünü yani sert gücünü kullanıp müdahale edebileceği gibi, o devlete özenen, örnek alan devletler üzerinde yumuşak gücünü de kullanabilir. Akıllı güçte yumuşak ve sert gücün etkin bir biçimde bir araya getirilmesini esas alır.(Sandıklı, 2015: 73-75.)

1.2 Yumuşak Güç Kavramının Ortaya Çıkışı

Yumuşak güç kavramı ilk olarak 1990 yılında Joseph Nye tarafından yazılmış olan *“Bound To Lead: The Changing Nature Of American Power”* adlı eserde ele alınmıştır. Joseph Nye bu eserinde yumuşak güçle kamu diplomasisini bir arada kullanarak bunların ne şekilde politikaya ve güce dönüşebileceğini anlatmıştır. Öte yandan da güç kavramının tanımını yapıp

nasil bir işleyiş içerisinde olduğunu açıklamış ve yumuşak gücü kamu diplomasisiyle tekrardan tanımlamaya çalışmıştır. (Gültekin, 2015: 33)

Dinamik alan olan uluslararası ilişkiler, sürekli olarak bir değişim içindedir. Bundan dolayı bazı kavramlar zamanla önemini yitirir, bazı kavramlar literatüre kazandırılır ya da mevcut kavramlar şartların değişmesiyle gelişir ve dönüşür. Bu kavramlardan birisi de güçtür ve zamanla bu kavramın kapsamı değişiklik göstermiştir. 20. yüzyıla kadarki dönemde bir ülkenin gücünden söz edebilmek için yalnızca askeri kapasitesi anlaşılırdı. Son zamanlarda ekonomi gücü unsuru olarak önemli bir etki yaratmış ve dikkate alınmaya başlamıştır. Soğuk Savaş döneminden sonra gücün başka bir yönü olan yumuşak güç kavramı uluslararası ilişkiler alanında literatüre kazandırılmıştır. ABD’deki 11 Eylül saldırıları ile sıklıkla kullanılan bir kavram haline gelmiştir. Yumuşak güç, İngilizce *soft power* teriminin Türkçeye çevrilmiş şeklidir. Bu kavram yaygın bir şekilde bu adlandırma ile kullanılmaktadır. Yumuşak güç kavramının bir disiplin içerisinde ortaya çıkışı yeni olmakla birlikte bu ifadenin kullanımı yeni bir durum değildir. Yumuşak güçle ilgili görülen ilk örneklerle ne zaman rastlanıldığı konusunda mutlak ifadeler olmasa da ülkelerin ortaya çıkma sürecine dek olduğu düşünülmektedir. Çin’de yaşayan Sun Tzu’ nin “*en iyisi, savaştan kazanmaktır*” sözü ile bu yaklaşım hayat bulmuş Persler, Romalılar, Osmanlılara kadar birçok devletin politikasında bu yaklaşım görülmektedir. 20. yüzyıl ile birlikte kitle iletişim araçlarının yaygın kullanılması sonucu yumuşak güce olan ilgi artmıştır. Soğuk Savaş döneminde ABD’de Sovyetler Birliği de sert güçleri kullanmakla birlikte yumuşak güçlerini de kullanmışlardır. Bu iki güç arasında neredeyse 40 yıl devam eden bir mücadelenin ardından ABD bu mücadelede üstün olmuştur ve bunda yumuşak gücün önemli derecede etkisi olduğu düşünülmektedir. Soğuk Savaş döneminin sembolü olarak sayılan Berlin Duvarı Batılıların fikirleri tarafından yıkılmıştır şeklindeki söylemler bu düşüncüyü desteklemiştir. Sovyetler Birliği’ nin dağılmasıyla ABD dünyada rakipsiz devlet görünümüne yumuşak gücü sayesinde ulaşmıştır ancak Amerikan halkı ise bu konuda aynı fikre sahip değildir. Yapılmış olan kamuoyu araştırmaları Amerikalıların yaklaşık olarak yarısının ülkenin bu dönemde düşüşte olduğuna inandıklarını göstermiştir. Buna benzer iddiaları Paul Kennedy ve bunun gibi önemli tarihçiler dile getirmiş ve güç olarak ABD’ nin gerileme yaşadığını belirtmişlerdir. Bu durum popüler olan bir dergide Özgürlük Anıtı’ nın gözünden yaşlar akmasıyla tasvir edilmiştir ve böylelikle yumuşak güç ortaya çıkmıştır. 1990 yılında Joseph Nye tarafından yayınlanan “*Bound To Lead: The Changing Nature Of American Power*” isimli eser ABD’ nin gücünde çöküş yaşadığı düşüncesiyle ortaya çıkmıştır. Joseph Nye bu eserde, ABD’ nin büyüklüğünün yalnızca ekonomik ve askeri alanda olmadığını istediklerini yaptırma konusunda başkalarını cezbetmek istediklerini yumuşak güçle yaptırabilmek gerektiğine dikkat çekmiştir. Yumuşak güç kavramı devletlerin istedikleri şeyleri zorlayıcı yöntemlerle değil de uyguladıkları politikalarla ve sahip oldukları değerlerle cazibe merkezi haline gelmiş ve ortaya çıkmıştır. Nye, bu kavramı yazarken yumuşak güç konusunda gelişmiş ve bu konu ile ilgili yazdığı makaleler, kitaplarla birlikte yumuşak güç kavramıyla bütünleşmiştir. (Sancak, 2016: 63-67)

1990’ lı yıllarda bu kavram kullanılmaya başlansa da ABD’ de gerçekleşen 11 Eylül saldırılarıyla gitgide yaygınlaşmıştır. Yapılan saldırılar ile birlikte ABD’ nin niçin yapılan saldırıların hedefi olduğuna dair sorular sorulmuştur ve yumuşak güç kavramı bu bağlamda popüler bir kavram olmuştur. Yumuşak güç kavramı Google’ da İngilizce olarak 2005 yılının ağustos ayında 60 bin kez aratılmışken, 2006 yılının aralık ayında 67 milyon kez aratılmıştır. Yumuşak güç bu dönemden sonra fazlasıyla kullanılan bir kavram haline gelmiştir.

1.3 Yumuşak Güç

Uluslararası ilişkiler alanının önemli teorisyenlerinden biri olan Joseph Nye yumuşak gücü literatüre kazandırmıştır. Soğuk Savaş döneminin sona ermesiyle 1990'dan beri geleneksel güç anlayışının dışında, gücün başka bir yönüne vurgu yapılarak yumuşak güç kavramı uluslararası ilişkiler alanında literatüre kazandırılmıştır. Bunun yanında 11 Eylül saldırılarıyla birlikte yumuşak gücün popülaritesi artmıştır. 2002 yılında Nye'nin yazdığı "*The Paradox of American Power: Why the World's Only Superpower Can't Go it Alone*" ve 2004 yılında yazmış olduğu "*Soft Power: The Means to Success in World Politics*" adlı eserleri ile yumuşak güç ifadesini geliştirmiştir. Yazılmış olan ikinci eserde Joseph Nye'nin geliştirdiği yumuşak güç kavramının sert güçle birlikte kullanılmasıyla oluşan akıllı güç kavramını ortaya çıkarmıştır ve 2010 yılında yazmış olduğu "*The Future of Power*" adlı eserde bu kavramlara fazlasıyla yer vermiştir. Joseph Nye yazmış olduğu kitaplar dışında bu konuyla çok fazla makaleyle bu konu hakkındaki düşüncelerini örneklerle ifade edip geliştirmiştir. Joseph Nye akademik alanının yanında ABD' de Ulusal İstihbarat Konseyi Başkanlığı ve Savunma Bakan Yardımcılığında görev yapmıştır. Gerek yazdığı akademik eserlerle, gerek siyasi karar verdiren mekanizmalarda yer almasıyla alanında saygınlık kazanmıştır. ABD ' de 2008 yılında yapılmış olan bir ankette Nye'nin dış politikada en etkili bilim adamı olduğu ortaya çıkmıştır. Uluslararası ilişkiler alanında 2011 yılında dünyada 20 ülkede akademisyenler ile yapılan TRIP (Teaching, Research and International Politics) anketi yumuşak güçte uluslararası ilişkiler alanında en etkili akademisyenler sıralamasında dördüncü olmuş ve son beş yıldır dünyada en dikkat çekici çalışmaları yapmış olan akademisyenler arasında ise ikinci sıradadır. 2014 yılında yayınlanmış olan bir değerlendirmede Nye'ye altıncı sırada yer verilen listede politika yapıcılarının listenin birinci sırasını uygun görmüşlerdir. Yumuşak gücü Joseph Nye kendisi bulduğunu belirtmiş, gücün birden fazla yüze sahip olduğunu ifade etmiş ve yumuşak güç ile sert gücü iki ayrı kategoride değerlendiren ilk isim olmuştur. Joseph Nye yumuşak gücü en basit ifade ile "istenilen sonuçlara varabilmek için başkasının ya da başkalarının davranışlarına etki edebilme yeteneği" olarak ifade etmiştir. Başkalarının davranışlarını etkilemek için kullanılan üç tane yöntem vardır. Bunlar: güç kullanarak zorlamak, parayla kandırmak, sahip oldukları cazibeyle karşı tarafı cezbetmek şeklindedir. Bu yaklaşım Joseph Nye'nin "*eğer istediklerimi istemeni sağlayabilirsem, istemediğin bir şeyi yapman için seni zorlamama gerek kalmaz*" ifadesiyle hayat bulmuştur. (Sancak, 2016: 78-82)

Joseph Nye yumuşak güç kavramını istenileni herhangi bir zorlama ile değil de cazibe ve çekicilikle istediklerini elde etme kabiliyeti olarak ifade etmiştir. Yumuşak güç kavramı cezbetme ve ayartma kabiliyeti ile ilişkilidir. Yumuşak güçte herhangi bir zorlama olmadan gönüllü itaatkârlık ile başkalarının düşüncelerini şekillendirme söz konusudur. Nye'ye göre insanlar tercih yaparken tehdit veya değiş tokuşla değil de yumuşak güç ile muhatap olmaktadır. Yumuşak güç insanların tercihlerini şekillendirmekte ve başkalarının amaçları doğrultusunda hareket ettirmekte olan bir cazibe olgusudur. Nüfuz ile insanlara tesir etmekte olan cazibe birbirinden çok farklıdır. Yumuşak güç, güç kaynaklarından biri olmakla birlikte onunla aynı değildir ve nüfuz sert güce dayandırılabilir.

Uluslararası ilişkiler alanında güç kavramı fazlasıyla tartışılan bir kavramdır. Yapılmış olan analizler doğrultusunda güç kavramına çokça atıf bulunmaktadır. Güç kavramı sıklıkla kullanılan bir kavram olmasına göre tanım hususunda net bir fikir uygunluğu sağlanabilmiş değildir. Güç kavramı genel olarak dikkat çeken bir konu olmaktadır. Bu kavram düşünürlerin

fikirleriyle zenginleşmekte ve çoğu çalışmalara konu olmaktadır. Güç genel anlamıyla istediklerini elde etme becerisi olarak tanımlanabilmektedir. Güç kavramı istediklerini elde etmek için başkalarını etkileyebilme becerisi olarak da tanımlanabilir. (Yagubzade, 2015: 8-9)

Joseph Nye 1990 yılında yazdığı “*Bound To Lead: The Changing Nature Of American Power*” adlı eserde yumuşak güç kavramını ilk defa ele almıştır. Joseph Nye bu eserinde kamu diplomasisini ve yumuşak gücü birlikte kullanarak bunların ne şekilde politikaya ve güce dönüşebileceğini anlatmıştır. Öte yandan güç kavramının tanımını yapıp nasıl bir işleyiş içerisinde olduğunu açıklamış ve yumuşak gücü kamu diplomasisiyle tekrardan tanımlamaya çalışmıştır. (Hazerfen, 2015: 33)

Yumuşak güç kavramını Joseph Nye işbirliğinin sağlanıp çekicilik unsurlarının kullanılmasıyla istediklerini yaptırma becerisi olarak tanımlanabilmektedir. Dolaylı yollarla istediklerini yaptırarak gücün bir diğer yüzüne vurgu yapılmaktadır. Güç uygulanırken tehdit zorlama, kandırma vb. unsurlar yoktur. Örneğin herhangi bir devletin kültürüne, refah düzeyine ve ahlaki değerlerine hayran olup o ülke gibi olmak isterler ve onun izinden gider. Bu durum gücün diğer yüzüdür ve bu güç kimi durumlarda fark edilmeyebilir. (Çavuş, 2012: 25)

Yumuşak güç kuramına ilişkin çalışma yapmış olan düşünürlerden biri Alexander L.Vuving, Joseph Nye’ nin başkalarını kendi isteklerimiz doğrultusunda istemelerini sağlamak tanımına, diğerlerinin isteklerini güçlü istekle veya pasif kabullenişle olması gerektiği hususuna dikkat çekmiştir. Vuving teorisini güzellik, sevecenlik ve görkem olarak 3 ana başlıktan yola çıkıp oluşturmuştur. Sevecenlik hususu ülkelerarası karşılıklı yardımseverliği ve işbirliğini vurgulamaktadır. Diğerlerine karşı yardımsever, hoş ve sempatik görünerek bunun yanında onların sorunlarıyla ilgilenip, koruyarak, sevecenlik sağlanarak diğerlerine karşı sempati yaratılmış olur. Bu durum karşılıklı fedakârlık ilkesiyle örtüşmektedir. Görkem, ülkelerin kültürü, ekonomisi ve askeri kaynakları gibi cezbedici unsurlara sahip olmasıdır. Böylelikle ülke başarıyı elinde tutarak güçlenir ve model ülke haline gelir. Güzellik kriteri ise başkalarına güven vererek, samimiyet sağlayarak kendini takip ettirme durumunu sağlar. (Yagubzade, 2015: 37-39)

Nye, yumuşak gücün davranış biçimlerini ifade ederken sert gücün davranış biçimlerini yumuşak gücün davranış biçimleriyle karşılaştırarak yapmıştır. Nye, gücün üç ayrı davranış yönüne değinmiştir.

<p style="text-align: center;">Birinci Yön</p> <p>Dahl'in Yaklaşımı: Başkalarını aksi durumda yapmayacakları bir şeye zorlamak</p> <p>Sert Güç: A, B'nin mevcut stratejilerini değiştirmek için zor/para kullanılır</p> <p>Yumuşak Güç: A, B'nin mevcut tercihlerini değiştirmek için ikna ve cazibeyi kullanır.</p>
<p style="text-align: center;">İkinci Yön</p> <p>Bachrach ve Baratz'ın Yaklaşımı: Gündemin çerçevesini çizmek ve gündemi belirlemek.</p> <p>Sert Güç: A, B'nin gündemini budamak için (B istese de istemese de) zor/para kullanılır.</p> <p>Yumuşak Güç: A, B' nin gündemi meşru olarak algılaması için cazibe veya kurumları kullanır.</p>
<p style="text-align: center;">Üçüncü Yön</p> <p>Lukes'in Yaklaşımı: Başkalarının tercihlerini şekillendirmek.</p> <p>Sert Güç: A, B'nin tercihlerini şekillendirmek için zor/para kullanılır. (Stokholm Sendromu).</p> <p>Yumuşak Güç: A, B'nin başlangıçtaki tercihlerini yeniden şekillendirmek için cazibe veya kurumları kullanır.</p>

(Sancak, 2016: 91)

Portland kamu diplomasisi ile ilgili çalışmaları ile ünlenip, 2017 yılında “ *Yumuşak Güç 30 Global Yumuşak Güç Sıralaması 2017*” isimli bir rapor yayımlamıştır. Bu rapor yumuşak güçte dünyadaki ilk 30 ülke sıralanmasıdır.

(Akdağ ve Ekici, 2017: 37-38)

Gücü anlamının en iyi yolu yumuşak ve sert gücün birbirini besler nitelikte bir ilişki içerisinde olduğunu saptamaktır. Ülkelerin gücünü sahip oldukları maddi öğeler ile tanımlamak doğru değildir. Maddi öğelere sahip olmak mutlak güce sahip olunduğu anlamına gelmez. Bu bağlamda sert güç askeri, ekonomik, politik güç vs. ikna etme aracı olarak kullanırken, yumuşak güç hedeflerine kaba kuvvetle değil de diğerlerini ikna ederek ulaşma anlayışını ifade etmektedir. Bir başka ifadeyle yumuşak güç bir ülkenin istediği sonuçlara ulaşma noktasında hayranlık uyandırma ve diğer ülkelerin onu izlemesini sağlayan çekici güçtür. Dolayısıyla yumuşak güç “cazibe ve çekicilikle” istediğini yaptırabilme becerisidir.

		Davranışlar	Temel Araçlar	Hükümet Politikaları
SERT GÜÇ	Askeri Güç	<ul style="list-style-type: none"> Oranlama Aydırma Oruma 	<ul style="list-style-type: none"> Ehdit Uvvet 	<ul style="list-style-type: none"> Orlayıcı diplomasi Avaş ttifak
	Ekonomik Güç	<ul style="list-style-type: none"> eşvik Oranlama 	<ul style="list-style-type: none"> ara verme atırım 	<ul style="list-style-type: none"> ardım üşvet
	YUMUŞAK GÜÇ	<ul style="list-style-type: none"> ayranlık uyandırma ündem yaratma 	<ul style="list-style-type: none"> eğerler ültür olitikalar urumlar 	<ul style="list-style-type: none"> amu Diplomasisi ki taraflı ve çok taraflı diplomasi

(Sancak, 2016: 84)

İKİNCİ BÖLÜM YUMUŞAK GÜCÜN KAYNAKLARI

Nye'a göre ülkelerin yumuşak güç kaynakları üç başlık altında ele alınmaktadır. Bunlar:

1. Kültür
2. Siyasi Değerler
3. Dış Politika

Yumuşak Güç Kaynakları	Meşruiyet ve Güvenilirlik Sağlayan Araçlar	Yumuşak Güç Alıcıları/ Hedefleri
Dış Politika	Hükümetler, Medya, STK'lar, Uluslararası Örgütler	Başka Hükümetler ve Halklar
İç Siyasi Değerler ve Politikalar	Medya, STK'lar, Uluslararası Örgütler	Başka Hükümetler ve Halklar
Yüksek Kültür	Hükümetler, STK'lar, Uluslararası Örgütler	Başka Hükümetler ve Halklar
Popüler Kültür	Medya, Piyasa	Başka Halklar

(Nye, 2008: 107)

2.1. Kültür

Joseph Nye, kültürü yumuşak güç unsurları arasında ilk sırada yer vermiştir ve kültürü bir toplumu anlamlı kılan uygulamalar ve değerler bütünü olarak tanımlamıştır. Nye kültürü ikiye ayırmıştır. Nye'e göre kültürün bir kısmını eğitim, edebiyat, sanat vs. gibi belirli bir kesimi ilgilendiren üst kültür oluşturmaktadır. Diğer kısmını da popüler kültür oluşturur. (Nye,2011:84)

Popüler kültür veya üst kültürün etkisi eğitimden sanata, markalaşmadan spora kadar farklı zamanlarda farklı toplumlar üzerinde sınırlama olmaksızın kendini göstermektedir. Kültür görülemeyen güç diye ifade edilmiştir. George Kenan kültürel ilişkilerin olumsuz izlenimlerde önemli rol oynadığını ifade etmiştir. Kültürel kaynağa sahip olan ülkelerin her zaman ve herkes için çekicilik yaratıp cazibeli olması mümkün değildir. Nye bu konuda Kuzey Kore lideri Kim Jong 11'in Amerikan filmleri ve pizzayı sevdiğini fakat bu durumun nükleer programları etkilemediğini, peynir ve şarapların Fransa'ya olan hayranlığı garantileyemediği ve pokemon oyunlarının Japonya'yı istediği sonuca ulaştırmayabileceğini söylemiştir. Güç kaynaklarının etkileycilik derecesinin şartlara göre değiştiğini göz önünde bulundurursak balta girmemiş ormanlarda veya bataklık alanlarda tankın askeri bir güç kaynağı olmadığını, Sırpların McDonalds yiyip Miloseviç'i desteklemesini, Amerika logosunun olduğu tişörtler giyen Ruandalıların insanlara zulmetmesini, Amerikan filmlerinin Çin'de veya Latin Amerika'da hayranlık uyandırırken Pakistan'da veya Suudi Arabistan'da bu hayranlığı uyandırmaması ters tepki yaratması yumuşak gücün çok yönlü oluşunu ve daha akla yatkın yöntemlerle yürütülmesini göstermektedir. (Aydoğan,2011:28-31)

Dünya üzerindeki her toplum ve her ülke bir kültüre sahiptir. Bu kültürlerin yumuşak güç potansiyeline sahip olması için kültürlerin diğer toplumlar için de çekicilik yönünün olması gerekmektedir. Nye'e göre kültürün yumuşak güç üretebilmesi için evrensel değerler içermesi gerekmektedir ve dar görüşlü kültürlerin yumuşak güç üretmediğini düşünmektedir. Bu düşünceler ABD' nin küresel liderliğini dünya üzerinde etkili olan Amerikan kültürüne dayandırmaktadır.

Kültür yumuşak gücün önemli unsurlarından biri olup yumuşak güç ile eşdeğer değildir. Bazı yazarlar yumuşak güç ile kültürü eşdeğer görüp bunu dile getirmişlerdir fakat Joseph Nye yumuşak güçle kültürü eşdeğer gören yaklaşıma karşı çıkmıştır. Örneğin CocaCola ve McDonalds gibi Amerikan kültüründe önemli yer edinen markalar yaygınlaştıkça ABD dış politikasında imkânlar sağlayacağı düşünülmektedir. Bir ülkede bu markaların ürünlerinin satılıyor olması o ülkenin Amerikan politikalarını desteklediği anlamına gelmemektedir. Yumuşak güç ile kültürü eşdeğer tutmak yanlışsa, Amerikan popüler kültürünün sembolü olan markaların ABD politikasına destek vermeyen kişilerin tercihlerini değiştirmelerinde yeterli olacağını düşünmek ve kültürü markaya indirgemek yanlıştır. Bu durum popüler kültür araçlarının önemli olmadığı anlamına gelmez. Diğer unsurların da uygun şartlarda değerlendirilmesiyle istenilen sonuçlar elde edilmektedir. Özellikle ülkeler arasında kültürlerin benzer olduğu durumlarda popüler kültürün yumuşak gücü oluşturma olasılığı artmaktadır. (Sancak,2016:94-95)

Yumuşak gücün önemli kaynaklarından biri olan popüler kültür tek biçimli bir kaynak değildir. Bundan ötürü toplumun bir kısmı tarafından olumlu tepkiler alınırken diğer bir kısmı tarafından olumsuz tepkiler alınabilir. Örneğin Amerikan kültürü İranlı gençlerin bir kısmına cezbedici gelip hayranlıkla karşılanırken, muhafazakâr yapıda olan kısmı rahatsız edebilmektedir. Bundan ötürü popüler kültür her yerde ve her koşulda yumuşak güce katkı sağlamamaktadır.

Kültür, Joseph Nye tarafından “*bir toplum için anlamı olan değerlerin ve uygulamaların bütünü*” şeklinde tanımlanmaktadır. Nye, bu ifadesiyle kültürün kapsamını olabildiğince geniş tutmuştur fakat bu kavramı ABD’yi odak alarak geliştirip kültürün öğelerini de Amerikan odaklı ele almıştır.

2.2. Siyasi Değerler

Yumuşak gücü oluşturan kaynaklardan biri olan siyasi değerler, ülkelerin hükümet faaliyetleri ve siyasi değerleriyle ortaya çıkmıştır. Yumuşak gücü arttıran veya azaltan hükümet faaliyetleri iç politika ve dış politika olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Joseph Nye ülkelerin yumuşak gücünün kaynağını demokrasi ve insan hakları kapsamında ele almıştır. Nye bu değerlerin eyleme dönüştürülmediği müddetçe bir çekicilik kaynağı haline dönüşmeyeceğine vurgu yapmaktadır. Uygulamalar söylem düzeyinden eylem düzeyine geçmediği müddetçe güven yönünde olumsuz etki yaratarak yumuşak güce zarar verir. Bundan ötürü hükümetler yumuşak güç kavramına önem vermeli söylemleri ve eylemleriyle uyum sağlamalıdır. Siyasi değerlerin oluşması iç siyasal gelişimlerin ürünü olsa da politikaların yarattığı etkiler yerelle sınırlı kalmaz. Artış halinde olan iletişim imkânlarıyla yerelde alınmış olan kararlar tüm dünyaya ulaşarak hayranlık uyandırmakta ve yumuşak güce önemli katkılar sağlamaktadır. Ancak bu etkiler sadece olumlu yönde düşünülmemelidir, yerelde beğenilmeyen kararlar yumuşak gücü uluslararası alanda zayıflatır. Ülkelerin sahip oldukları siyasi değerler yumuşak güce dönüşmesi durumunda başkaları üzerinde hayranlık uyandırmalıdır. Fakat hayranlık durumu her ülkede aynı etkiye yol açmayabilir. Joseph Nye bu durumu Amerikan örneğiyle belirtmekte, özgürlükler ve bireycilik bağlamında ele almakta ve bu değerlerin çoğu insanda nitelikte olduğunu belirtirken dinciler kısmında Amerika’ya karşı nefret duyulduğunu belirtmiştir. Siyasi değerlerden söz edilirken sadece evrensel değerler düşünülmemelidir. Ülkelerdeki iş güvenliği, sosyal güvenlik imkânları, suç oranları, boşanma oranları vb. gibi alanlar da değerlendirilmelidir. Bu faktörler ülkelerin imajını olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir. Dini özgürlüklerden hukuki yaptırım yöntemlerine kadar birçok konu ülkelerin siyasi değerlerini meydana getirerek yumuşak gücü artırır veya zayıflatır. (Sancak,2016:99-101)

Hükümetlerin ülkelerinde uyguladıkları politikaların kendi halkınca meşru karşılanması oldukça önemlidir. Bundan ötürü vatandaşlar hükümetlerin dış politikasını uluslararası alanda meşrulaştıracak iletişim yollarını kullanabilecektir. Nye’e post-modern toplumların özelliği olan bireycilik ve otorite insanların ülkelerine olan güvenleriyle ilişkilidir. 11 Eylül ve sonrasında Amerika’nın terörizme verdiği karşılıkla yumuşak güç kaynaklarını azaltmakta ve uygulanacak olan vize prosedürleri kimi yabancı öğrencileri korkutmaktadır. Yumuşak güç kullanımı kimi zaman devletin kontrolünden çıkabilir. Amerikan popüler kültürü 2003 yılında gerçekleşen Irak

Savaşı'nda ve 11 Eylül'de ABD basınlarında çıkmış olan haberlerle hükümet politikalarına karşı çıkmıştır. (Aydoğan,2011:31-32)

2.3. Dış Politika

Değişen şartlarla birlikte yumuşak güç kaynakları da değişime uğramaktadır. Bu değişimden dolayı yumuşak güç dinamik bir yapıdadır. Bu kaynaklardan en hızlı değişim gösteren kaynak dış politikadır. Dış politika genel olarak devlet kontrolünde yürütülür. Bu alanda yapılabilecek bir değişiklik kısa sürede gerçekleşebilmektedir. Ülkelerin yumuşak gücü arttırmaları durumunda hükümetlerin kullanacakları en önemli kaynak dış politikadır. Dış politikanın yumuşak güç kaynağı kabul edilebilmesi için diğerleri tarafından politika meşru görülmelidir. Ülkelerin yürüttükleri dış politikaların yumuşak güç oluşturmalarının bir diğer yolu da politikanın ortak değerlere uluslararası alanda hitap etmesiyle ilgilidir. Demokrasi ve insan hakları uluslararası alanda evrensel değer olarak kabul gören kavramlardır ve bu kavramlar dış politikanın hedefi olarak belirlenmiştir. Uluslararası kamuoyunun hassas olduğu konulardan bir diğeri de insani değerlerdir. Tsunami, deprem, sel vb. doğal afetlerin yol açtığı yoksulluk ve açlıkla mücadele edilen durumlarda insani değerler fazlasıyla ortaya çıkmaktadır. Bu gibi durumlarda yapılacak olan insani yardımlar yumuşak güç açısından oldukça önemlidir. Nye'e göre ülkelerin dış politik yaklaşımları içinde etki eden konulardan bir diğeri de üsluptur. Politikalar her ne kadar doğru uygulanırsa uygulansın kullanılan üslupta tevazu yerine kibir hakim ise istenilen sonuçlara ulaşmak mümkün değildir. Öte yandan ülkelerin yumuşak gücünden bahsedebilmek için üç temel kaynağın birlikte kullanılması zorunluluk değildir. (Sancak,2016:101-104)

Dış politika yerel ve kültürel değerler ile çelişmemelidir. Dış politikada kullanacağımız değerler diğer ülkeler tarafında kabul edilebilir olmalıdır. Kamu diplomasisinde ortak değerler başkalarının değerleri ile uyumlu sorumluluklar içerisinde olmalıdır ve tek yanlı olmamalı iş birliğini esas alarak çalışılmalıdır. İş birliği bakımında tek yönlü dış politikaların olumsuz sonuçları olmaktadır. Öncelikle müttefikler ikna edilebilmelidir. Onlar ikna edilmezse diğer ülkelere yürütülen diplomaside başarı yakalanması zor olacaktır. (Aydoğan,2011:33-34)

SONUÇ

Yumuşak gün Nye tarafından 1993 yılında geliştirilen bir kavramdır ve akademik alanda ele alınan önemli bir konu olmuştur. Yumuşak güç gücün başka bir boyutunu ifade eder. Yumuşak güç değerlendirilmesi ve ifade edilmesi zor olan güç çeşididir. Günümüzde uluslararası yapıların değişmesiyle yumuşak güç kullanımı en çok başvurulan bir yöntemdir. Aktörlerin fikirlerini karşı tarafın istediği şekilde değiştiren ve cazibe yaratan unsurlar yumuşak gücün unsurları olarak ele alınmıştır. Yumuşak güç kavramı bütün boyutları ile tanımlanmıştır. Yumuşak güç; aktörlerin cazibe yaratarak, tehdit etmeyerek veya korkutmayarak kendi düşünceleri doğrultusunda düşündürmeye yarayan yollardır. Yumuşak güç ülkelerin dış politikalarına, kültürüne ve siyasi değerlerine dayanır. Bir ülke kendi kültürel değerleriyle diğer ülkelerin fikirlerini amaçlarına uygun değiştirebiliyorsa, siyasi değerleri ile diğer ülkelerin yöneticilerini

ikna edebiliyorsa ve dış politikalarıyla kendisine destek verdirebiliyorsa yumuşak gücü kullanıyor denilebilir.

KAYNAKLAR

- Akçadağ, E. (2014). Dünya’da ve Türkiye’de Kamu Diplomasisi. *ty*), <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf>, (30/05/2014).
- Akdağ, Z., & Ekici, S. Avrupa Birliği’nin Uluslararası Politikada Etkili Olma Aracı: Yumuşak Güç. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 33-64.
- Aydoğan, B. (2011). RAPOR: GÜÇ KAVRAMI VE KAMU DİPLOMASİSİ. http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/guc_kavrami_ve_kamu_diplomasisi_-_bekir_aydogan-pdf.pdf (Erişim Tarihi: 10.01.2020)
- Bayraktar, Z. (2012). Türkiye’nin Balkanlardaki Yumuşak Gücü Türk Kültürü. *Karadeniz Araştırmaları*, 35(35), 181-189.
- Çavuş, T. (2012). DIŞ POLİTİKADA YUMUŞAK GÜÇ KAVRAMI VE TÜRKİYE’NİN YUMUŞAK GÜÇ KULLANIMI. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 23-37.
- Gültekin, H. (2015). *Türk Dış Politikasında Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Kavramı* (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi).
- Gültekin, H. (2015). *Türk Dış Politikasında Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Kavramı* (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi).
- Halidov, İ. (2014). RUSYA’NIN YUMUŞAK GÜÇ ARAÇLARI. *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, 3(1), 37-75.
- Karagül, S. (2013). Türkiye’nin Balkanlardaki “yumuşak güç” perspektifi: Türk işbirliği ve koordinasyon ajansı.
- Kelkitli, F. A. Rusya’nın Egemen Demokrasi Modelinin Orta Asya Devletleri Üzerindeki Etkisinin Analizi. *International Journal of Political Science & Urban Studies*, 6(2).
- Keskin, A. (2014). *Yumuşak güç unsuru olarak Türk dış politikasında medeniyet söylemi (2002-2014)* (Master's thesis, FSM Vakıf Üniversitesi).
- Öçal, Ş. (2018) İran Dış Politikasında Yumuşak Güç Kullanımı: Kültür ve Dil. *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 46-68.
- Özel, C. Yumuşak Güce Bütünsel Bakış. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-27.
- Sancak K. (2016). Uluslararası İlişkilerde Güç Kavramı ve Yumuşak Güç. Nobel Yayınları.
- Sancak, K. (2016). Yumuşak Güç Kaynağı Olarak Kültür ve Türkiye’nin Yumuşak Gücünde Kültür Faktörü. *Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 16-26.
- Sandıklı, A. (2015), Türkiye’ nin Jeopolitiği Yumuşak Güç Savaşları ve Terörizm (İstanbul: Bilgesam Yayınları, 2015), 73-75.
- Yapıcı, U. (2015). Yumuşak Güç Ölçülebilir mi?. *Uluslararası İlişkiler/International Relations*, 5-25.

- Yatağan, A. G. SERT GÜÇ UNSURLARININ YUMUŞAK GÜÇ ARACI OLARAK ETKİLERİ. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 28(2), 69-94.
- Yıldırım, K. E., & Yıldırım, A. Türkiye'nin Yumuşak Güç Sembollerinden Türk İşbirliği Koordinasyon Ajansı Ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'na Genel Bakış. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 33(33), 203-219.
- Yılmaz, A. N., & Kılıçoğlu, (2017), G. Avrupa Birliği'nin yumuşak güç kullanımı ve diğer ülkeler üzerindeki olumlu etkisi. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(15), 83-118.
- Yılmaz, A. N., & Kılıçoğlu, G. (2015). Türkiye'nin Latin Amerika Açılımında Bir Yumuşak Güç Aktörü Olarak Diyanet İşleri Başkanlığı. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 6(1), 135-154.